

DANMARKS RADIO
TV-Underholdningsafdelingen
TV-Byen 2860 Søborg
Tlf. 01 – 67 12 33

MATADOR

efter idé af Lise Nørgaard

7. episode
"FØDSELSDAGEN"
Manuskript: Lise Nørgaard
Prod.nr. 53.215 – 0 – 2

1934

Instruktør: Erik Balling

A 1

Algade. Sen eftermiddag. Vi bemærker at "Tøjhuset" har taget navneforandring og nu hedder "Skjerns Magasin." Vi fanger Elisabeth og følges med hende – hun passerer hr. Schwann i overtøj og medførende inkassator-mappe. Han hilser og ser interesseret efter hende.

A 2

Elisabeth passerer banken og skrår over gaden. På hjørnet ligger nu "Omegnsbanken" klip til –

A 3

Kristens lejlighed. (Arnesens tidligere) Kristen, der viser om, kommer ind i stuen fulgt af Mads og Ingeborg.

KRISTEN: Ja det er altså dagligstuen –

INGEBORG: Er det det, de kalder funkis –

KRISTEN: ja tidens stil – men der mangler stadig et eller andet.

MADS: Et flygel har du anskaffet dig, mindre kunne åbenbart ikke gøre det.

INGEBORG: (anråbende) Åhrr Mads, hold da op med at spille storebror, kom hellere og se på udsigten.

Alle hen til vinduerne for at kigge ud.
Klip til –

A 4

Udsigten til Skjerns Magasin, der er vokset og dominerer gadebilledet.

A 5

Kristens lejlighed

KRISTEN: Ja, du breder dig bror –

MADS: Det er kun en begyndelse –

INGEBORG: Nu vil han også have vores

lejlighed

INGEBORG: Nu vil han også

KRISTEN: Nå! Jamen hvor vil I så...

INGEBORG: Så skal vi sove på hylderne sammen med stofrullerne, eller hænge på bøjlerne på stativerne...

MADS: Jeg vil købe en villa til dem, der er trængsel i lejligheden

INGEBORG: Mads, det er ikke mere end to år siden vi slog hul til nabohuset – og den ene af pigerne kan bo hjemme.

MADS: Børnene skal have hver sit værelse. Daniel kan ikke passe sin skole, når Erik forstyrrer ham. Det fremgår af hans karakterbøger.

INGEBORG: Nu skal du passe på, at karakterbøgerne ikke bliver det væsentligste i dit forhold til børnene.

MADS: Ellen hun kan – hun er nummer et i klassen, men Daniel –

INGEBORG: Daniel kan så meget andet – (i en let tone for at afspore diskussionen) Du har været heldig med gardinerne – her er i det hele taget blevet pænt –

Det ringer på døren.

A 6

Kristen ser på sit ur, ved, det er Elisabeth, går ud af stuen.

KRISTEN: Lige et øjeblik.

Kristen går ud af stuen, lukker døren efter sig. Mads har længe stået og kigget over på sit eget hus. Taler til Ingeborg uden at vende sig.

MADS: Du hænger åbenbart ved lejligheden.

INGEBORG. Ja, er det så svært.

MADS: Jeg har en anden ide. Vi bygger et helt andet sted – flytter konfektionssystemet og får ekstra lagerrum, og plads til en rigtig konfektionsfabrik.

INGEBORG: Du godeste, som om vi ikke har nok at se til

Døren går op. Kristen kommer ind med Elisabeth.

KRISTEN: Det er Elisabeth Friis.

INGEBORG: (ligefrem) Det ved vi da godt.

KRISTEN: Ja, du kender jo også min bror og svigerinde.

A 7

Mads ansigt, forbeholdent skeptisk, Ingeborg er venlig og naturlig. Der udveksles håndtryk.

ELISABETH: Da Kristen sagde der var gæster, så ville jeg ikke trænge mig på, så...

MADS: Vi var ved at gå.

INGEBORG: Vi kom uanmeldt – for at se, hvordan han har indrettet sig.

KRISTEN: Det er også det, Elisabeth skal se.

MADS: Ja, De har vel været her før – – Jeg mener, da Arnesen boede her.

ELISABETH: Ja.

A 8

Der opstår en lille pinlig pause, så siger Ingeborg.

INGEBORG: Det har jeg også.

MADS: Har du?

INGEBORG: Ja, en gang, det har jeg tit tænkt på siden.

ELISABETH: Det var pænt af Dem, dengang... Det forstod hun også, bagefter.

INGEBORG: Fru Arnesen, hvad blev der af hende?

ELISABETH: Hun begyndte at læse til lærer, men jeg ved ikke rigtig, obersten, altså hendes far, han taler aldrig om hende.

MADS: (firkantet) Det var dog en mærkelig far. (rækker hånden frem) Farvel frk. Friis.

ELISABETH: Mennesker er gennemgående mærkelige hr. Skjern.

Ingeborg rækker hånden frem. Elisabeth tager den.

ELISABETH: Farvel fru Skjern.

INGEBORG: Jeg var glad for at hilse på Dem.

ELISABETH: I lige måde.

Kristen går med for at lukke Mads og Ingeborg ud.

A 9

Elisabeth går hen til flyglet, prøver det, stående. Kristen ind igen. Peger mod flyglet.

KRISTEN: Nå – er det godt.

ELISABETH: Ja.

Elisabeth vender sig om.

ELISABETH: Her er i det hele taget rart.

KRISTEN: Ja, men der mangler noget.

Elisabeth overser stuen.

ELISABETH: Hellere for lidt end for meget. I Arnesens tid måtte vi klatre over møblerne.

A 10

Kristen går hen til hende. Lægger armene på hende.

KRISTEN: Det var ikke møbler jeg tænkte på.

ELISABETH: Såh.

KRISTEN: Det var en kærlig kvinde, med nænsom hånd.

Elisabeths blik møder en buket roser, der er sat meget ubehjælpesom ned i en alt for stor vase.

ELISABETH: Så må du se at finde sådan en.

Elisabeth tager roserne og vasen. Begynder at arrangere dem om.

KRISTEN: Ja, se nu de roser. Ingeborg havde dem med...

ELISABETH: Det kan læres, bare du ser godt efter.

A 11

Kristen har sat sig i sofaen. Rækker en hånd ud efter hende.

KRISTEN: Nu har du prøvet flyglet, så skal du også prøve sofaen – kom her.

ELISABETH: (sætter sig) Og hvad mere skal jeg prøve.

KRISTEN: Det vil vise sig, efterhånden som aftenens arrangement skrider frem. Først serverer fru Olsen en udsøgt middag.

Elisabeth lægger hovedet på hans skulder.

ELISABETH: Hmmm... og så?

KRISTEN: Så får vi kaffe, her i sofaen...

ELISABETH: Og så?

KRISTEN: Så går fru Olsen hjem og får lov at sove længe i morgen.

A 12

Elisabeth smiler, bliver så alvorlig.

ELISABETH: Din bror kan ikke lide mig.

KRISTEN: Det kommer han til, i samme sekund vi indhenter Guds velsignelse.

ELISABETH: Jeg er ikke sikker på, at jeg vil strække mig så vidt udelukkende for din brors skyld.

A 13-A 14 Udeladt

A 15

Hos Varnæs, morgenbord. Maude med avis, Varnæs læser nogle papirer.

MAUDE: (let hævet stemme for at nå sin mand) Og så skal vi tale om den 27.

VARNÆS: Den 27... hvorfor netop den syvogtyvende... den er der længe til.

MAUDE: (irriteret) Tag dig nu sammen, Hans Christian... det er tante Møgges fødselsdag, og hvis den skal holdes her...

VARNÆS: Ja... tænk, det havde jeg helt svedt ud.

MAUDE: Det er utroligt, det er din gudmor. Og alle de gamle hønisser, det er noget jeg bare hænger på, fordi jeg giftede mig med dig, men det havde du helt svedt ud, at vi skal have hele forsamlingen, at der skal gøres særlige anstalter, at jeg er alene om det her, efter at Elisabeth er flyttet, og hele huset skal stå på den anden ende.

VARNÆS: Tante Møghe bliver jo kun 100 år den ene gang.

MAUDE: Ja, det er i det mindste et lyspunkt. Kan du ikke lægge de papirer til siden bare i

5 minutter, så vigtigt er det vel ikke, og hvad stiller vi op med Jørgen, kan vi lade som ingen ting, og indbyde Minna...

VARNÆS: Det vil jeg fraråde dig, medmindre du vil opleve et slagsmål i dagligstuen, men da du nævner Jørgen, det her, handler blandt andet om ham. Han har solgt sine aktier i banken.

MAUDE: Du godeste, hvorfor dog det... og hvorfor ikke til dig.

VARNÆS: Fordi Jørgen skal bruge penge til at betale Minna ud, og til sin nye amour.

MAUDE: Jamen hende har I jo givet en tur til Amerika.

VARNÆS: Selv Amerika varer jo ikke evigt, medmindre skibet går ned, og Queen Mary holdt sig jo desværre flydende, det samme kan man desværre ikke sige om Jørgen. Han har solgt til den højst bydende... 20 point over kursen.

MAUDE: Hvem har han solgt til?

VARNÆS: Til sagfører Skjold Hansen. Han er nu storaktionær i banken.

MAUDE: Skjold Hansen, jamen han hører jo slet ikke til vores kreds...

VARNÆS: Nej, men det er måske det han gerne vil.

MAUDE: Jamen har du set hans kone.

Varnæs rejser sig, samler papirerne sammen, bereder sig på afgang.

VARNÆS: Du må undskylde, min skat, men konen kan jeg ikke beskæftige mig med i øjeblikket, jeg er mere interesseret i at vide, hvor Skjold Hansen står, så jeg må over i banken.

MAUDE: Jamen Hans Christian, tante Møgghes fest.

Han går rundt om bordet, klapper hende på håret og siger undskyldende.

VARNÆS: Du må undskylde mig, men hvorfor ringer du ikke efter Elisabeth?

MAUDE: Jeg har prøvet, både i aftes og her til morgen, men hun svarer ikke.

A 16 Udeladt

A 17

Kristens dagligstue. Kristen, delvis påklædt, kommer listende fra køkkenet med en butlers trav med morgenmad til to. Går meget forsigtigt, han er ikke for fiks. Har øjnene fastlåst til bakken. Elisabeth kommer til syne i døren fra soveværelset iført Kristens slåbrok.

ELISABETH: Hvor skal du hen med den?

KRISTEN: Jeg ville give dig kaffe i sengen.

ELISABETH: (sætter sig i sofaen) For Guds skyld, sæt den der på bordet, før der sker en ulykke.

A 18

Kristen sætter arrangementet, fordeler kopper tallerkener etc.

KRISTEN: Jeg ville ellers ha' overrasket dig.

ELISABETH: Jeg foretrækker at sidde her, det virker mindre syndigt.

KRISTEN: Er det en frigjort kvinde, der Taler... ha.

ELISABETH: Det er det her hus, lige over for din bror med udsigt til min svogers bank og min søster to huse henne, det er som at ha' et forhold midt på Algade.

KRISTEN: Der kan du se... det piner dig, at vi ikke er gift.

ELISABETH: Hvis du vil være venlig at række mig smørret. (telefonen ringer)

Kristen med rundstykke i hånden marcherer over og tager telefonen.

KRISTEN: Det er Skjern... ja godmorgen Christensen... (lytter, man kan se det er interessant) og det er sikkert... nå, det var det, pengene skulle bruges til... jo konens penge.

A 19

Elisabeth ser spørgende hen på Kristen, hun kan også fornemme at budskabet er usædvanligt.

KRISTEN: Det skal nok blive interessant... Nå, men vi klarer os endda... jeg er der om ti minutter... måske et kvarter.

A 20

Går tilbage til morgenbordet. Sætter sig overfor Elisabeth igen.

ELISABETH: Er der sket noget?

KRISTEN: Det var min bogholder, sagfører Skjold Hansens kone, hun har mange penge, har hævet sin konto hos os, og i går købte Skjold Hansen Jørgen Varnæs aktiepost i Korsbæk bank.

ELISABETH: Gud ved hvad bestyrelsen siger til det.

KRISTEN: Det siges, at han også vil have Jørgen Varnæs bestyrelsespost.

ELISABETH: Det er der nu flere om at bestemme.

Elisabeth rejser sig, mens hun drikker den sidste slat af sin kaffe.

ELISABETH: Jeg må hellere stikke af, før det begynder at pulsere alt for meget på Algade.

A21

Gaden. Schwann kommer gående med sin inkassatormappe. Står ved en dør, ringer på. En tjenestepige kommer ud (det er Godtfred Lunds gadedør og familiens pige) Pigen glør på Schwann, der haler en regning op af en spækket mappe.

SCHWANN: Det er inkassatoren.. jeg kommer med den regning fra købmand Andersen. Er byrådssekretæren hjemme?

Pigen lukker døren til uden at smække den helt. Lidt efter fru Lund i døren.

FRU LUND: Jamen sikke tidligt, min mand er dårligt stået op, det er kedeligt, men...

SCHWANN: (værdigt) Når jeg valgte dette tidspunkt, fru byrådssekretær Lund, så var det fordi De sidst, jeg præsenterede denne regning var ked af, at Deres mand lige var gået...

FRU LUND: (forvirret) Ja så må jeg se, et øjeblik hr. Schwann.

A 22

Fru Lund lukker døren knapt så tæt i som pigen, går ind, da hun forsvinder, træder Schwann lidt nærmere, så han har mulighed for at høre de mumlende stemmer. Hans ansigtsudtryk veksler fra håb over nyfgenhed til en forudanelse om, at der ikke er nogen penge.

A 23

Denne gang kommer husassistenten igen til døren.

HUSASSISTENTEN: Herren barberer sig sku jeg sige

Døren lukker for næsen af Schwann, der går videre med sin mappe.

A 24

Algade. Schwann drejer om hjørnet.

A25

Imod ham kommer Misse med fru Møghe til rullestols. Fruen fægter veloplagt i den tidlige morgentime. Udfor Omegnsbanken.

MISSE: Nej, lille mor.. butikkerne er ikke åbne endnu, den er ikke otte.

FRU MØGHE: (peger på Arnesens hus) Jeg vil ha' min atlaskes.

MISSE: Jamen lille mor, den er jo derhjemme, og Albert er jo død.

A 26

Schwann er nået hen til damerne.

SCHWANN: Godmorgen, Fru Fernando Møghe, godmorgen frøken.

FRU MØGHE: Det er på tide, han får lukket butikken op.

MISSE: (undskyldende) Mor kan ikke fatte, at der nu er bank.

SCHWANN: Så tidligt damerne er ude.

MISSE: Vi skal hen på Amtstidende, mor skal interviewes i anledning af fødselsdagen. (låner sig fortroligt mod Schwann, hvisker) ... og mor er mest frisk om morgenen.

SCHWANN: Var det for meget, om Amtstidende opsøgte fru Fernando Møghe i hendes eget smukke hjem.

MISSE: Det har de såmænd tilbudt, men mor hun var bange for at journalisten skulle stjæle noget.

SCHWANN: Jo man ved jo heller al...

FRU MØGHE: (vågner til dåd og peger) Albert må være stået op.

Det spjætter i både Schwann og Misse. De ser i retning af fru Møghe's fingerpeg.

A 27

Elisabeth ikke just sniger sig ud, men går alligevel forsigtigt.

FRU MØGHE: Der kommer frøken Friis.

Misse og Schwann's ansigter, de ser på hinanden. Schwann løfter hatten. Misse finder en grimasse, der kan passe.

MISSE: Godmorgen frk. Elisabeth

ELISABETH: (passerer) Godmorgen... øh.. så tidligt.

SCHWANN: I lige måde frk. Friis

FRU MØGHE: Du sagde ellers, butikken ikke var åben.

A 28

Misse gør tegn til afgang til hr. Schwann, skubber rullestolen.

MISSE: Det er den heller ikke, lille mor.

A 29

Korsbæk bank. Stille morgen i banklokalet. Personalet retter øjnene mod Varnæs kontor. Trykket stemning.

A 30

Døren går op. Jørgen kommer ud, tilsyneladende den samme sorgløse dreng, men alligevel. Alle ser på ham. Jørgen går hen til Stein.

JØRGEN: Ja, det var så det, Stein. Jeg må hellere sige pænt farvel.

Korsbæk bank.

A31

Fra hver sin plads ser personalet mod Jørgen og Stein.

STEIN: (sænker stemmen) og bestyrelsesposten... er De stadig...

JØRGEN: Desværre Stein.. desværre, den var et led i handlen.

STEIN: Vil det sige at Skjold Hansen...?

JØRGEN: Ja... Konsulen støttede hans kandidatur han mener, at frisk blod kan styrke banken.

De følges ad mod døren, lavmælt i samtale.

STEIN: Jamen Skjold Hansen, han har jo hidtil hørt til Omegnsbanken.. har med alle midler prøvet at komme med i ledelsen... Men...

JØRGEN: Ja, men forgæves, så meget mere vil han sikkert slås for Korsbæk bank, mod dem...

Jørgen dasker Stein på skulderen, venskabeligt, gør samtidig en flot håndbevægelse mod Omegnsbanken, med en gestus siger han farvel til det øvrige personale og fjerner sig.

A 32

Algade. Gitte sidder og venter ved rattet af en smart bil. Jørgen smider sin mappe på bagsædet, stiger op ved siden af hende. Hun sender ham et smil.

GITTE: Nå?

JØRGEN: Py ha... det var ikke rart, lad os se at komme af sted.

GITTE: Hvad er det for et humør, tænk dog på alle de rare penge, alt det vi nu kan foretage os.

JØRGEN: Kør bare.

A33

Varnæs kontor. Bestyrelsen samlet, konsulen, Varnæs, et par umælende herrer. Jørgens endnu tomme stol.

Anerne på væggen glør trist på de tilstedeværende, især Varnæs.

KONSULEN: Som formand for bestyrelsen kan jeg altså meddele repræsentantskabet, at vi er indstillet på – altså med repræsentantskabets godkendelse – at give sagfører Viggo Skjold Hansen plads i vor bestyrelse. (ser sig om, de umælende nikker, konsulen ser på Varnæs). Det skulle gerne være enstemmigt, Hans Christian.

VARNÆS: Min indvending er, at det er en ny mand, der hidtil har betjent sig af Omegnsbanken og tilmed været meget aktiv for at komme ind i dens bestyrelse.

KONSULEN: Der ikke ville ha' ham, selvom han er dygtig, det bliver måske værst for dem, idet lange løb.....(Varnæs tvivlende ansigt.) ...hvis de herrer forstår, hvad jeg mener, også du Hans Christian...(Varnæs nikker.) ...godt, mødet er hævet.

A 34

Herrerne rejser sig, konsulen går som en gammel ven hen og tager Varnæs om skulderen.

KONSULEN: Du skal se, det her, det vil også aflaste dig.

A 35

Areal ved banelinien. Mads vogn ruller op. Mads og Kristen stiger ud.

MADS: Nå, så slap du af med Skjold Hansen.

KRISTEN: Ja, måske skulle vi alligevel have valgt ham ind.

MADS: Nej, jeg kan ikke lide den mand.

KRISTEN: Du glemmer, at vi også slipper for at forrente hans kones penge, det var et ordentligt hug i indskudskontoen...

*MADS: Det klarer du, det bliver værre for din kollega, Varnæs. Skjold Hansen bliver ikke morsom at danse med.
Her er det areal, jeg vil have fat i.*

A 36

Brødrene står og ser ud over det tomme jordstykke, banelinien med skiftespor i billedet.

MADS: Det er hele den her mark.

A 37

Kristen ser sig om, til højre og venstre. Der er også mark, bagved bymæssig bebyggelse.

KRISTEN: Hvorfor ikke den....eller den?

MADS: Nej, for den der ejer et konsortium, med konsulen i spidsen, og den der tilhører Korsbæk bank, men den her, det er kommunens, så den kan jeg få fat i.

KRISTEN: Nå sådan.

MADS: På rådhuset må de jo være interesseret i, der kommer et stort byggeri i gang, og der derefter bliver arbejde på fabrikken.

KRISTEN: Vil du til at være selvforsynende?

MADS: Jeg vil også forsyne andre butikker foruden Skjerns Magasiner.

KRISTEN: Magasiner?

MADS: Der er jo også andre byer, der har et ligeså sløvt forretningsliv som Korsbæk havde det, da vi kom. I hver anden provinsby er der chancer, Kristen.

KRISTEN: (ser lidt på ham, trods alt lidt overrumplet) Bare du ikke forlanger, at jeg skal anlægge flere banker.

MADS: Hvem ved – eller noget andet – men det er derfor, det er så vigtigt, at der er transportmuligheder – banelinien går lige til toldboden. Derhenne – og videre til havnen for den sags skyld.

KRISTEN: Og finansieringen?

MADS: Det gir sig – ellers begynder jeg at udstykke Arnesens grund på Fedet – skønt det skulle vente, vi ser...

Brødrene går tilbage til bilen.

A 38

Korsbæk bank. Personalet ser op, da medlemmer af bestyrelsen og repræsentantskabet, deriblandt Varnæs og konsulen samt Skjold Hansen kommer ind gennem en sidedør. (de har været ovenpå) Selskabet deler sig sådan, at Varnæs med en velkommende bevægelse dirigerer Skjold Hansen med sig i retning mod sit kontor.

A 39

Skjold Hansen følger. Fulgt af personalets blikke.

VARNÆS: Ja, kom indenfor. Må jeg byde Dem velkommen i mit kontor.

Skjold Hansen: Tak.

A40

Varnæs kontor. Skjold Hansen står og iagttager anerne.

VARNÆS: Værsgod og tag plads. Jeg synes vi skal markere Deres tiltræden med et glas... (på vej over mod flaskerne – foreslår): Sherry

SKJOLD HANSEN: Hellere whisky.

A 41

Varnæs undersøger beholdningen.

VARNÆS: Må jeg se.. har vi det.. ellers får vi hentet...

A 41

Skjold Hansen har overblikket.

SKJOLD HANSEN: Der står en sjat bag portvinsflasken.

VARNÆS: Ja minsandten.

Skænker, rækker Skjold Hansen glasset, sætter sig overfor ham.

VARNÆS: Så synes jeg, vi skal hilse på hinanden i ønsket om et godt samarbejde.

SKJOLD HANSEN: Ja tak – i lige måde.

VARNÆS: Om lidt skal De hilse på personalet men jeg synes, først, De skal sige goddag til vores trofaste, og dygtige bogholder Stein.

Varnæs trykker på en lille klokke. Tre gange.

VARNÆS: Tre gange, så kommer hr. Stein. Det har han gjort i – lad mig se – 22 år, er det vist.

SKJOLD HANSEN: Gammel i gårde...hva´.

Stein kommer ind

VARNÆS: Hr. Stein De skal som den første hilse på vores nye bestyrelsesmedlem, sagfører Viggo Skjold Hansen.

A 43

De to herrer udveksler håndtryk.

STEIN: (uden overbevisning) Glæder mig.

VARNÆS: Hvis De ønsker oplysninger om bankens forretninger – eller indblik i et eller

andet, så er Stein manden, men De kan selvfølgelig også til hver en tid komme til mig.

A 44

Skjold Hansen nikker, drikker resten af sin whisky ud. Ser sig om igen.

SKJOLD HANSEN: Nå, det er de – – de forhenværende? (Peger på portrætterne)

VARNÆS: (ser op – reserveret) Min far – min bedstefar.

Skjold Hansen ser på bedstefar.

SKJOLD HANSEN: Det er ham, de endnu kalder gamle Hansen.

VARNÆS: Ja – nå – gør man det. Ja Varnæs navnet fik vi jo efter slægtsgården.

SKJOLD HANSEN: Hæ – og der skal De så hænge.

Peger på en plads efter ”min far”

SKJOLD HANSEN: Det bliver jo spændende at se – om Deres søn også engang skal op på væggen.

A 45

Varnæs og Steins ansigter.

SKJOLD HANSEN: Nå, jeg må hellere bese staldene.

Selskabet bevæger sig ud i banken.

A 46

Varnæs dagligstue. Maude i sofaen med en kaffekop.

Varnæs står ved vinduet med sin.

MAUDE: Vil det sige, Hans Christian – at jeg kan vente hende på visit?

VARNÆS: (træt) Hvem, min ven?

MAUDE: Fru skjold Hansen, sæt dig dog ned, så vi kan tale sammen.

VARNÆS: Ja, hun kommer på visit, og vi må også have den til middag – med bestyrelsen.

A 47

Varnæs sætter sig overfor hende. Med kaffekoppen i hånden.

MAUDE: Jamen den frygtelige kone.

VARNÆS: Kan jeg vænne mig til manden, kan du også vænne dig til konen.

MAUDE: Det tilgiver jeg aldrig Jørgen – og så her, lige før tante Møgghes fødselsdag.

A 48

Varnæs køkken. Laura, Agnes, Røde på høkkassen med et kyllingelår.

LAURA: Og sådan ser jeg på det, Lauritz Jensen, dermed basta. De skal ikke komme her med Deres socialistvrøvl.

RØDE: Her, i overklassens køkken-katakomber er det da ellers på sin plads, frem for noget sted...

Laura sætter sig med en kop kaffe og cigaren. Breder Amtstidende ud. Laura mod Agnes, der griner.

LAURA: Han kan jo dårligt selv finde ud af, hvad han mener, den ene dag er han socialdemokrat – og nu er han kommunist.

RØDE: Fordi Stauning svigtede proletariatet men det har De måske ikke læst – i Amtstidende.?

A 49

Agnes sætter sig også med en kop kaffe, stiller en til Røde.

AGNES: Du kan ligeså godt la´vær og tale politik med Laura

RØDE: Jeg tar´det som en øvelse

LAURA: Nå?

RØDE: Kan jeg råbe Laura op, så er der ikke den forsamling, jeg ikke kan tyre.

LAURA: De skulle hellere lære at kende Deres plads Lauritz Jensen, så har man det bedst.

RØDE: Hvem har bildt Dem det ind – dem deroppe?

Peger med kyllingebeinet mod herskabets gemakker. Laura mod Agnes.

LAURA: Han holder sig ikke selv for go´ til at gnave deres kyllingebein – og kaffe vil han vel også ha´.

RØDE: Ja tak.

LAURA: Skal der ikke frisk kaffe op i dagligstuen?

AGNES: Nej, de sku´ ikke ha´ mere – de skændes.

LAURA: Om hvad?

AGNES: Det er noget om banken, og fru Møgghes fødselsdag, og overretssagføreren...

RØDE: Overklassens problemer.

AGNES: Det kan vel være lisså godt som når de sidder og keder sig og ikke siger et ord til hinanden.

LAURA: (med sigende blik til Røde) Dannede mennesker behøver ikke at kede sig fordi de ikke hele tiden kæfter op (til Agnes) Har du flyttet listerne, jeg har lavet til selskabet?

A 50

Agnes tager en liste og en blyant fra et bord.

AGNES: Der er to uger til – hun kan krepere mange gange forinden.

LAURA: (filosofisk) Det ville ligne hende dårligt – vi må altså have seks hummere.

RØDE: Husk at gem en halv til mig.

LAURA: Er kommunister nu også begyndt at spise hummere?

RØDE: (grinende) Jeg kan godt li' farven.

Røde rejser sig, Agnes griber sin frakke.

LAURA: At man skulle lytte til den slags i sit køkken – det havde jeg aldrig.

AGNES: Nu går vi også...

A 51

Røde lægger armen om hende, leder hende ud. Vender sig mod Laura, drillende.

RØDE: Jeg har bestemt mig til at frelse denne unge kvinde fra kulakkernes klør.

LAURA: Det skal nok hjælpe hende.

Ryster på hovedet, smiler lidt, da døren lukker sig bag Røde og Agnes.

A 52

Korsbæk bank. Banklokalet. Morgen Personalet ved at indtage de vanlige pladser. Stein hænger frakke og hat på plads, går hen mod sin pult, studser, da han ser med døren. Skjold Hansen på vej ind, går over mod Stein.

STEIN: (forbavset) Hr. Skjold Hansen – ?

SKJOLD HANSEN: Ja, godmorgen

Stein ser nervøst mod Varnæs kontor.

SKJOLD HANSEN: Efter aftale med konsul Holm er der nogle papirer – en hel del papirer – jeg gerne vil gennemgå.

STEIN: Nu..?

SKJOLD HANSEN: Ja nu – og i de kommende dage, så jeg kan få et overblik over de forskellige konti, bankens forretningsmetoder, og – (halen en liste frem af lommen, rækker en til Stein) – her er de bøger, jeg gerne vil se i første omgang (peger) og papirer, og så vil jeg gerne have samtaler med Dem – og måske det øvrige personale.

STEIN: (forlegen) Ja, hvis bankdirektøren er indforstået.

SKJOLD HANSEN: (allerede på vej mod direktørens kontor) Javist. –

A 53

Stein iler efter ham

STEIN: (nervøst) Hr. Skjold Hansen – bankdirektøren er ikke kommet endnu, men han kan – han plejer –

SKJOLD HANSEN: Det er ligegyldigt, jeg klarer mig selv.

Med Stein i hælene mod døren til kontoret. Klip til –

A 54

Varnæs kontor. Skjold Hansen peger på bordet.

SKJOLD HANSEN: Hvis De vil sørge for at materialet bliver fremskaffet, så det kan ligge her.

STEIN: Bankdirektøren plejer at være her ved halvnitiden – det er jo hans kontor.

SKJOLD HANSEN: Ja, men i dag er det praktisk, jeg sidder her – i morgen kan De rydde forlokalet til repræsentantskabsværelset

til mig. Jeg har tænkt mig at komme et par timer hver dag. (Stein på vej ud) – og jeg kommer nok til at hente en del informationer – fra DEM.

STEIN: (i loyalitetskrise) Ja, javel – selvfølgelig – til tjeneste.

SKJOLD HANSEN: Godt.

Skjold Hansen ser uden ærbødighed på anepotrætter, møblering etc.

A 55

Banklokalet. Spørgende øjne mod Stein, da han kommer ud fra kontoret. Han går hen til frk. Mortensen ved kassen hvisker med hende. Ser på listen. Giver den til to funktionærer, der fjerner sig. Selv tager han to store kassebøger, som han bærer mod Varnæs kontor.

A 56

En halv time senere. Varnæs ankommer, ser sig om efter Stein, hilser venligt på kasserersken og når til sin dør, hvor han er ved at støde sammen med Ulla Jacobsen. Hun har en hel masse papirer i en stak. Den er ombundet med sejl garn, man ser, hun kommer fra et arkiv. Desuden en stor bog under armen.

ULLA: Undskyld, hr. bankdirektør.

VARNÆS: Hvor skal De dog hen med alt det...?

ULLA: (forlegen) Derind...

VARNÆS: Hos mig...?

Bliver stående, studser, Ulla smutter ilde tilpas forbi ham, placerer dokumenterne på det anviste bord, går ud forbi Varnæs, der stirrer på sceneriet.

A 57

Stein, der sidder hos Skjold Hansen, springer op. Undskyldende – ked af situationen.

SKJOLD HANSEN: Ja godmorgen.

STEIN: (forklarende) Sagfører Skjold Hansen mente, han kunne se på nogle bøger – og papirer – her – –

VARNÆS: Her – ?

SKJOLD HANSEN: Ja, til i morgen – så flytter jeg ovenpå. Konsulen og jeg har aftalt at jeg foretager en gennemgang, og vi har jo også noget at tale om – (til Stein med en afvinkende bevægelse) – Vekslerne, dem vil jeg også gerne kigge på.

A 58

Varnæs hænger sit tøj på plads, sarkastisk tonefald. Også lidt arrogant.

VARNÆS: Det kan man vist kalde for en morgen-surprise.

SKJOLD HANSEN: Jo tidligere vi får begyndt – desto bedre.

VARNÆS: Jamen på hvad?

Anerne glør fra væg-portrætterne. Skjold Hansen øjer hele raden.

SKJOLD HANSEN: På at få moderniseret dette foretagende.

VARNÆS: Jeg er vel stadig direktør for denne bank.

SKJOLD HANSEN: (ikke uvenlig) Vist så, vist så. Vi to storaktionærer – vi er i samme båd, ikke sandt?

A 59

Mads butik. Eftermiddag. Arnold ved at ekspedere Lilli Lund, der prøver hatte, mens hendes mand ser til. Godtfred Lund ulasteligt klædt, meget opmærksom overfor fru.

LILLI: Hvad synes du, Godtfred?

GODTFRED: Fortryllende, min kære.

Lilli tager en anden hat.

LILLI: Men nu denne her?

Smiler sødt forvirret til ham.

GODTFRED: Alle hatte klæder dig.

LILLI: Hvor er det dog svært – hvis jeg nu tog dem begge to, Godtfred...

A 60

Arnold ser til, med blandede følelser.

GODTFRED: Sådan kunne vi selvfølgelig løse problemet.

LILLI: MÅ jeg Godtfred – kan vi...

GODTFRED: Vi beder den unge mand sende dem hjem med regningen...(Arnold siger ingenting) ...for regnskabets skyld.

ARNOLD: Selvfølgelig hr. byrådssekretær.

Godtfred Lund byder fru armen, hun hænger som en lille kattekilling ved ham. Han går knejsende ud af forretningen. Arnold ser efter ham.

A 61

Mads kontor. Mads sidder ved skrivebordet, Ingeborg overfor ham. De konfererer fakturaer.

MADS: Nu har Stens fabrikker vel forstået, at du skal se kollektionerne først!?

INGEBORG: Ja, selv Stens fabrikker, nu ser jeg alle kollektionerne først, og Hansen og Søn har indbudt mig til at tage med til Paris og...

MADS: (studser) .. og hvad?

INGEBORG: Tag det roligt, Mads. Hansen er død og sønnen er mindst 70 år, det er måske derfor, de har spurgt, om jeg vil udpege de modeller, de har tænkt sig at kopiere fra modehusene.

MADS: Og hvornår skal det så være?

INGEBORG: Til forårskollektionerne – i januar, – – men jeg rejser nu ikke.

MADS: Hvorfor ikke?

INGEBORG: For børnenes skyld. Erik er så lille og Daniel – jeg vil gerne læse med ham.

MADS: Gudrun kan passe Erik, og vi betaler en lektiehjælp til Daniel.

INGEBORG: Nu vil du pludselig af med mig.

MADS: Nej, men du kan lære noget af det der, i Paris, som du siden får brug for – når vi selv fabrikkerer.

INGEBORG: Hvorfor skal vi selv til det?

MADS: Fordi jeg har planer (ser op) ...ja hr. Vinter.

A 62

Arnold står i døren. Ingeborg, der ellers skulle til at svare, ser ham også.

ARNOLD: Hvis jeg må tale to ord med chefen.

MADS: Selvfølgelig.

ARNOLD: Jeg har lige solgt to hatte – den ene var en model...

MADS: (synes ikke det er en nyhed) Storartet... men...

ARNOLD: Til een og samme kunde.

INGEBORG: Jamen hvorfor ser De så bekymret ud...?

ARNOLD: For kunden var fru byrådssekretær Godtfred Lund.

INGEBORG: Nå sådan.

ARNOLD: Ja, fru Skjern ved det også, at byrådssekretæren og hans frue, de – øh.. respekterer ikke vores kontantprincip.. de skylder faktisk allerede en hel del.. ikke bare her.. hr. Schwann, De ved, han går med regninger, han siger, det er alle vegne.

MADS: (irriteret) Ja så.

ARNOLD: Så jeg ved ikke, skal jeg sige til bydrengen, at han skal have pengene, eller tage hattene med igen, de skal sendes...

MADS: Nej, han skal bare levere hattene. Tak hr. Vinter.

A 63

Arnold forlader let forvirret kontoret. Stør tøvende i døren.

ARNOLD: Så kan jeg vist lukke for i dag.

Arnold forsvinder

A 64

Ingeborg rejser sig og går også mod døren.

INGEBORG: Det forstod han ikke, og det gør jeg heller ikke, Mads. Den anden forretning, derovre, den døde af at give kredit. Det ved hr. Vinter bedre end nogen.

MADS: Det her er også en undtagelse.

INGEBORG: Hvorfor, de mennesker skylder alle vegne, de lever over evne, deres liv er brolagt med vekslers. Hvorfor dem, når de små landboere, der hellere end gerne vil betale, når de har spinket og sparet, når de ikke kan

få kredit, det var der da mening i – hvorfor så undtage Lunds?

MADS: Fordi – fordi jeg har planer!

A 65

Jernbanerestauranten. Bord med Fede, Røde og grisehandleren samt Kvik. Røde læser i arbejderbladet. Boldt står ved skranken og studerer Amtstidende. Grisehandleren læser Korsbæk Socialdemokrat. Fede spiser.

BOLDT: Ha... ”Jeg lever stadig for min Fernando ... siger Korsbæks ældste, der fylder 100 år på torsdag” – det billede af hende, det er i hvert fald taget, da hun fyldte 50.

GRISEHANDLEREN: Hva´ er det De fabler om – hva´ med at bytte de her.

Gør tegn mod bajerne.

BOLDT: Hvis de herrer for en stund kunne lade sig abstrahere fra de politiske organer og kaste et blik på Amtstidende – hvor fru Fernando Møghe smiler til læserne dengang hendes gebis var splinter nyt.

Boldt har båret Amtstidende rundt om skranken, lægger den på bordet.

A 66

Vi ser overskriften – den af Boldt citerede, underrubrikken og et billede af fru Møghe, der i sandhed er meget gammelt. Hun er en midaldrende kvinde, der ganske rigtigt smiler med et splinternyt gebis. På hovedet diadem. Iført den grå atlaskes.

A 67

Røde drejer avisen, ser fornøjet på teksten.

RØDE: Den her, den bliver den arme datter sikkert glad for (læser) ”Fernando elskede børn, det var hans sorg at vi kun fik Misse, det kom han aldrig rigtig over.”

GRISEHANDLEREN: Det med børnene, det turde være løgn, de siger, at han fik en unge med hver af de tjenestepiger, der var i huset. Det var lige ved, at jeg også blev hans søn.

BOLDT: Endnu en sorg.

GRISEHANDLEREN: Min mor, hun var ved at blive fæstet hos Møgghes året før jeg kom, men så tog hun plads hos provstens...

RØDE: Så er du måske af klerikal herkomst.?

GRISEHANDLEREN: Det kan du godt kalde det, hun blev gift med klokkeren.

A 68

Fede sidder og gumler, tænker så det knager.

FEDE: Min mor tjente hos Fernando Møgghes.

GRISEHANDLEREN: Og hvornår var så det?

FEDE: Jeg fandt det i hendes skudsmålsbog, der stod hun var flink og villig. – det var i ... øh ...92.

GRISEHANDLEREN: Og hvornår er du født?

FEDE: Jeg fyldte fyrrer i sommers.

GRISEHANDLEREN: Han er fra 93. Det stemmer. Du ligner sgu også den gamle, der er et billede af ham her...

A 69

Grisehandleren peger på et mindre billede i artiklen. Det er ovalt og forestiller Fernando Møgghes med overskæg og pincenez, ellers Fedes udtrykte billede.

A 70

Lægger avisen over til Røde.

RØDE: Det var som syv satan. Det kan være du kan få lov at hjælpe din søster med at skubbe rullestolen.

GRISEHANDLEREN: Hvis det her ikke skal fejres – Boldt – Fede gi'r en omgang.

A 71

Varnæs dagligstue. Samme eftermiddag. Der er lavet til visit-te. Maude står ved vinduet og mander sig op. Elisabeth kommer ind. Maude vender sig, med et spjæt, hun venter det værste.

MAUDE: Åh gudskelov det er dig, Elisabeth.

ELISABETH: er der sket noget?

MAUDE: Elisabeth – jeg har det sådan, at jeg burde ligge i min seng.

ELISABETH: Men dog – du ser da glimrende ud.

MAUDE: Du skulle vide, hvad Hans Christian har sendt mig på halsen.

ELISABETH: En sygdom?

MAUDE: Værre – fru Skjold Hansen.

ELISABETH: Hende kender jeg ikke.

MAUDE: Det gør jeg ved Gud heller ikke – men det gør vi om lidt. Hun kommer på visit... NU...

(Det ringer på døren)

Begge søstre kigger mod døren, prøver at finde passende grimasser.

A 72

Døren går op. Misse kommer ind. Har Amtstidende i hånden.

MAUDE: Er det Dem, Misse.

MISSE: Jeg har lige afleveret mor hos tandlægen, men så ville jeg lige vise Dem – det om mor – hvis De ikke har set det endnu –

Bladrer med ivrige fingre i Amtstidende, slår op på Møghe-historien.

MISSE: Der – ja hun ville absolut have det billede i – det var det år, hun fik den grå atlaskes – den kjole har mor altid elsket –

ELISABETH: (venligt) Det er vel nok flot...

(Det ringer igen på døren)

MAUDE: Der er hun.

A 73

Misse har stået og øjet Elisabeth interesseret i mindet om hin morgen.

MISSE: Så må jeg hellere gå –

MAUDE: Nej bliv endelig – jo flere desto bedre –

A 74

Varnæs køkken. Laura hælder vand på sølveservicet, sætter det på bakke.

AGNES. Nu er hun der – og frøken Møghe – jeg snuppede Amtstidende.

Lægger den på bordet, bladrer.

LAURA: Du ved, den skal ind i stuen først –

AGNES: Frk. Møghe havde osse en med – det er i – det om mo´ren – (griner ubehersket) – hvis det er hende, som hun ser ud i dag – så skal jeg afbildes som spædbarn.

LAURA: Se så og kom af sted med den the.

AGNES: (med sidste øje i avisen) ”Jeg red på skuldrene af en officer, da de sejrige tropper drog gennem Fredericia.”

Snupper thebakken, svanser ud.

AGNES: I dag rider hun på skuldrene af datteren.

Da døren lukker sig bag Agnes, kaster Laura sig interesseret over teksten.

A 75

Varnæs dagligstue, samme tid

Agnes anbringer teen foran damerne, der er bragt til sæde, Misse, Maude, Elisabeth og fru Skjold Hansen. Teen bydes rundt, mens Misse folder avisen sammen.

MISSE: Ja, det bliver en stor dag for mor.

FRU SKJOLD HANSEN: – og for Dem lille frøken Møghe – tænk at ha en mor, der bliver 100 år – hvor gammel er De så.?

Et smertensdrag går over Maudes ansigt.

MISSE: Ja jeg – jeg er bare 64.

FRU SKJOLD HANSEN: Jeg sa til mig selv, det nok var noget i den retning – så har hun fået Dem sent.

MISSE: Det har jeg aldrig tænkt over.

Maude byder af kagefadet.

MAUDE: De skal prøve Lauras boller.

FRU SKJOLD HANSEN: Fireogtres fra hundrede det er 36 – det er sent for en kvinde at få et barn.

ELISABETH: Nårrrr – jeg er da 39 og jeg har ikke opgivet tanken endnu.₂

Det spjætter i Misse. Maude finder også bemærkningen smagløs.

MAUDE. Elisabeth dog.!

MISSE: (der er orienteret) Næh, man ved jo aldrig, hvad der kan ske.

FRU SKJOLD HANSEN: Ja, jeg var kun nitten, da jeg fik Iben. Men det var osse et uheld ha – ha.

MAUDE: Deres datter – hvor gammel er hun nu – –?

FRU SKJOLD HANSEN: Hun er 25 – ork, ja, tiden går.

MAUDE: Hende skulle De have taget med.

MISSE: Ja, så vi kunne hilse på hende.

FRU SKJOLD HANSEN: Iben er i Tyskland – hun lærer husholdning på et vingods – ved Mainz.

MAUDE: Hvorfor så langt væk – når vi har Mariaforbundet.

FRU SKJOLD HANSEN: Fordi, fru Varnæs, at Iben er forlovet ind i en fornem tysk familie – Heinrich hedder han – så hun skal lære det fra bunden – at blive en rigtig hausfrau, som de kalder det.

MAUDE: (konversabelt) Er De aldrig bekymret – i Tyskland – man læser om så megen uro.

FRU SKJOLD HANSEN: Det skal De ikke regne, fru Varnæs – der er tværtimod orden i sagerne – var der bare halvt så meget orden herhjemme.

ELISABETH: Hvad mener De med det?

FRU SKJOLD HANSEN: Der bliver de sat til at bestille noget, og det skader ingen – heller ikke Iben – – Viggo, det er min mand, han har altid været fjollet med hende – og pyh – jeg er endnu svedt ved tanken om at passe på hende – før det med Heinrich – næh – alt vender sig til det bedste – nu er Iben i havn.

MISSE: Mor har også altid lagt vægt på at passe på mig – men det var nemmere dengang.

MAUDE: Ja, det er ikke nemt at have døtre i dag.

FRU SKJOLD HANSEN: Ork – jeg var såmænd heller ikke til at styre – hvis De spurgte mine forældre.

MAUDE: Lever Deres forældre stadig?

FRU SKJOLD HANSEN: Ork nej – det var jo dem, jeg har de der penge – De ved nok fra.

MAUDE: Hvad var Deres far?

FRU SKJOLD HANSEN: Hvad var han og hvad var han – ja først var han pantelåner, så var det ejendomme – han var ikke så tosset.

A 78

Misse rejser sig, tager sin Amtstidende.

MAUDE: Går De allerede, Misse?

MISSE: Ja, jeg skal hente mor hos tandlægen klokken fem – (fortroligt) hun skal have nye tænder til fødselsdagen.

FRU SKJOLD HANSEN: Kan det virkelig betale sig?

A 79

Maudes ansigt rædselsslagent. Misse uforstående. Elisabeth indestængt – meget indestængt – muntert. Fru Skjold Hansen ser sig omkring. Agnes, der står i baggrunden med en tepotte, ved at omkomme af grin.

FRU SKJOLD HANSEN: Jeg mente 100 år – så holder folk ikke så meget længere.

MISSE: Det må De ikke sige – nå men farvel.

FRU SKJOLD HANSEN: Farvel.

MAUDE OG ELISABETH: Farvel, Misse.

A 80

Agnes viser Misse ud. Døren lukker sig. En pause.

FRU SKJOLD HANSEN: Nej, hvor er det egentlig morsomt – hun hedder Misse – og ved De, hvad jeg hedder?

Damerne ryster på hovedet.

FRU SKJOLD HANSEN: Jeg hedder – ha – ha – Musse.

ELISABETH: Ja, det er virkelig morsomt. Det kan jeg godt se.

Maude rækker sølvcigaretæsken frem.

MAUDE: Ryger De?

FRU SKJOLD HANSEN: Som en skorsten.

A 81

Kontorhjørne. Ved et skrivebord, Godtfred Lund på den ene side, Mads på den anden.

MADS: Jeg kommer til Dem, fordi De har alle trådene i Deres hånd, hr. byrådssekretær.

GODTFRED: Ja, efter 21 år i Korsbæk kender man jo byen – og dens affærer – ud og ind.

MADS: – og dens borgere – og disse borgeres ve og vel kan jo ikke undgå at ligge Dem på sinde.

Udbreder sine tegninger.

MADS: Hvis De vil se her – så kan de nok regne ud, at fabriksbygningen – lagerlokaler – kontorlokaler – anlæg af gårdsplads, til- og frakørsel – måske jernbanespor – det vil give arbejde til et halvt hundrede mand.

GODTFRED: Det lyder sandsynligt – De har store planer, det må jeg sige.

MADS: For ikke at tale om bagefter – så vil der være beskæftigelse til et halvt hundrede kvinder – senere nok flere – og en snes mand – mindst.

Godtfred Lund sidder og gør fingerøvelser for at bevare overlegenheden. Fingerspidserne lagt sammen.

MADS: Korsbæk har brug for beskæftigelsen – og der er en anden ting, hr. byrådssekretær – og det er, at den ene virksomhed trækker den anden med sig.

GODTFRED: Ja – ja – det kender vi jo – men sig mig hr. Skjern – hvorfor vil De netop have den grund.?

MADS: Fordi den ligger ideelt – og jeg formoder ikke, at de private ejere på hver side af arealet vil sælge – til mig.

GODTFRED: Jeg har forsket lidt i områdets historie – siden jeg fik Deres henvendelse.

MADS: Det har jeg også.

GODTFRED: (peger) Alt det her – det hørte oprindeligt til Fernando Møghes korn og heste handel – her gik hestene – før sin død fik han den idé, at udsigten fra købmandsgården skulle bevares – her skulle ligge et anlæg med en buste af ham selv – så det stykke i midten, det blev tilskødet kommunen – mod at vil til gengæld betaler enken og datteren 100 kroner om måneden – det var mange penge dengang – ak ja.

MADS: Og de andre jorder?

A 82

GODTFRED: Blev købt af velsituerede Korsbækborgere i forventning om, at den nye linjeføring af jernbanen blev – som den blev.

MADS: (lille smil) *Javist – naturligvis. Og anlægget med Fernando Møghes buste –?*

GODTFRED: *Ja – tiderne ændrede sig.*

MADS: *– og anlægget ville nærmest være i vejen – ikkesandt? Forpligtelsen er jo heller aldrig blevet tinglyst –*

GODTFRED: *Hvor ved De det fra?*

MADS: *Tingbøgerne. Der står ingenting. Måske står det i glemmebogen –?*

GODTFRED: *Der findes formentlig et notat.*

MADS: *Måske. Men glemmebogen er vel ikke helt afskaffet – især ikke, når det drejer sig om byens ve og vel – – tiderne er jo svære – – for mange.*

Mads ser direkte på Godtfred Lund.
Hylér ham lidt ud.

GODTFRED: *Det har De ret i.*

MADS: *For den sags skyld kunne jeg også lægge byggeriet i Næstved – eller Holbæk – hvor jeg tænker på at oprette afdelinger af Skjerns Magasiner – men jeg regnede med at De – at Korsbæk – var interesseret – – det synes jeg, De skal prøve at vinde gehør for.*

Mads ruller sin plan sammen, rejser sig.
Godtfred letter enden.

MADS: *Men tak for samtalen – – har De børn.?*

GODTFRED: *Ja to sønner, der studerer.*

MADS: *Ja, det koster – men det er det eneste, vi kan give vores børn – vi tales ved, hr. byrådssekretær. Kig ind en dag, når De kommer i min forretning.*

A 85

Godtfred Lunds ansigt, i organiseret vildrede. I bunden af sin sjæl aner han en vej ud af sine vanskeligheder.

A86

Korsbæk bank. Varnæs kontor. Aften omkring lukketid. Ulla sidder over for Varnæs, de ordner nogle papirer. Skjold Hansen kommer ind.

SKJOLD HANSEN: *Jeg må sige – at bøgerne taler deres tydelige sprog.*

VARNÆS: *Om hvad?*

Ulla begynder at samle sine papirer.

SKJOLD HANSEN: (fortsætter uanfægtet)
Denne bank har hidtil vist et enestående talent for at samle på dårlige betalere, vekselryttere, besværlige småsparere – og initiativløse pengepugere – penge er til for at cirkulere – formere sig.

VARNÆS: *De glemmer at regne med tiderne, hr. Skjold Hansen – bankens gamle støtter hører til den gruppe borgere, der har haft det svært.*

SKJOLD HANSEN: *Ja, det fremgår – af prolongerede lån – vekslere, der for længst skulle have været indfriet – jeg har lagt en stabel til hr. Stein – den går til retsforfølgelse i morgen – lånene blive opsagt.*

VARNÆS: *Mange af de mennesker vil blive ødelagt.*

SKJOLD HANSEN: *Vi har ikke forpligtigelse til at holde liv i folk med dårlig økonomi – Det er vores – Deres og min – også Deres lille frøken – det er vores forpligtigelse at få denne bank op at stå.*

VARNÆS: *Vi har da stadig et pænt overskud:*

SKJOLD HANSEN: *De er for beskeden, hr. bankdirektør – Deres farfar deroppe (ser på*

billedet af gamle Hansen) *han roterer sådan i sin grav, at man siger at det hver nat buldre henne på Vor Frue Kirkegård – ha – ha – nå godaften.*

Døren lukker sig bag Skjold Hansen

A 87

Varnæs sidder træt og kigger ud i luften. Ulla ser på ham.

ULLA: Bankdirektør Varnæs...

VARNÆS: (vågner) Ja – ja, frk. Jacobsen – ja undskyld. De må gerne gå hjem.

Ulla samler tøvende nogle papirer, rejser sig, men bliver stående.

A 88

Varnæs ser spørgende på hende.

ULLA: Bankdirektøren må undskylde – måske bliver bankdirektøren vred...

VARNÆS: Hvorfor?

ULLA: Fordi – hvis jeg nu siger – jeg har tænkt meget på det – men det er for groft – hvorfor finder bankdirektøren sig i sådan en mand – som ham.?

VARNÆS: Det er tiderne, frk. Jacobsen – der venter åbenbart ydmygelser – også til mig.

ULLA: Det må De – det må bankdirektøren ikke sige.

VARNÆS: Spring bare det med bankdirektøren over.

ULLA: Det må vi ikke for hr. Stein – og frk. Mortensen.

Ulla smiler mod sin vilje.

A 89

Varnæs rejser sig, går over til flaskeskabet.

VARNÆS: Måske er tiden også løbet fra det med bankdirektøren.

ULLA: Vi kan alle sammen så godt lide Dem – jeg har tit haft lyst til – nej, nu går det alt for let med at sige alt muligt – fordi vi...

Varnæs har taget en flaske og to glas.

VARNÆS: Har aflivet bankdirektøren. De har siddet her så længe – vil De ikke gøre mig selskab med et glas.?

ULLA: Joh, men...

VARNÆS: Er der nogen, der venter på Dem – Deres forældre.?

ULLA: Nej – de bor i Holbæk – jeg bor på pensionat – jeg har kun en faster her i byen, hende kender De.

Varnæs har skænket, sætter et glas over til hende.

ULLA: Det er Violet Vinter – med danseskolen.

VARNÆS: Åh ja – der går børnene – skål frk. Jacobsen – hvad hedder De for resten ellers.?

ULLA: Ulla.

VARNÆS: Og hvor gammel er De, Ulla?

ULLA: 21 år – jeg blev jo udlært som bankassistent sidste sommer.

VARNÆS: Rigtigt – rigtigt – hvad med et glas til.?

ULLA: Jeg ved ikke rigtigt.

VARNÆS: Jo vist så – nu må De gøre mig selskab.

Varnæs skænker i glassene.

ULLA: *Jamen har bankdirektøren – øh – har De ikke travlt?*

VARNÆS: *Ikke i øjeblikket – tværtimod – det er længe siden, jeg har haft sådan et øjeblik i banken – hvor jeg bare kunne sidde og øh – glemme...*

ULLA: *...at De har travlt.*

VARNÆS: *Ja osse det – skål Ulla.*

Dennegang ser han søgende på hende.

A 90

Hun smiler – ikke længere forlegen.

ULLA: *Men når De ellers har travlt – så gør det ikke noget, det bliver over tiden – så vil jeg gerne hjælpe Dem – hvis jeg kan...*

Nu smiler Varnæs til hende.

VARNÆS: *Det kan De sikkert...*

A 91

Godtfred Lunds stue. Der ligger et brev fra Korsbæk Bank på bordet. Lilli i tårer. Hjemmet bærer præg af, at hun dels af forvirring, dels i sjæleligt oprør har ladet alt flyde.

LILLI: *Og så kom brevet og inkassatoren – ham den lille nysgerrige Schwann var der igen fra købmand Andersen – og banken skriver inden tre dage.*

GODTFRED: *Så – så – vist ej.*

Løfter brevet som om det var en hundelort. Smider det foragtligt.

GODTFRED: *Sådan skriver man ikke til mig – jeg har betjent mig af den bank i 21 år.*

LILLI: *Det er både lånet – og vekslerne – Godtfred – og Oda er rendt fra pladsen – derfor ser her sådan ud.*

GODTFRED: *Det er strafbart at rende fra en plads – vi kan sagsøge hende for en halv måneds løn.*

LILLI: *Hun har jo ikke fået sin løn.*

GODTFRED: *Nuvel – det er altid et lyspunkt. tør nu øjnene Lilli – så spiser vi på Postgården.*

Lilli ryster på hovedet. Han rydder en stol, sætter sig for at trøste.

LILLI: *Nej for drengene kommer hjem på ferie og jeg har lovet dem nyt tøj.*

GODTFRED: *Måske løsner det sig.*

Lilli løfter hovedet.

LILLI: *Hvordan Godtfred – når banken skriver...*

GODTFRED: *Måske skifter jeg bank.*

Lilli let trøstet.

LILLI: *Kan du da det? Men så drengene – de har brug for så meget.*

GODTFRED: *Det er der vel også udvej for – vi går i Skjerns Magasin.*

LILLI: *Men dem skylder vi også – for en hel masse.*

Godtfred løfter hænder, som en mand der har magt over det.

GODTFRED: *Men de løber os ikke på dørene med regninger, vel – fordi de kender og respekterer mig – og ved, hvad jeg står for.*

A 94

Gaden. På vej mod Skjerns Magasin kommer ægteparret Lund, fra den modsatte side ekvipagen Møghe. Der hilses, idet de går forbi hinanden.

GODTFRED: (letter på hatten)
Fruer – frøken...

Misse hilser venligt igen. Fru Møghe glori ligesud.

FRU MØGHE: *Det var etatsråd Lunds Godtfred.*

MISSE: *Ja lille mor.*

FRU MØGHE: *HAR han fået sin eksamen – han sku være cand.jur. sagde de.*

MISSE: *Han blev i hvert fald exam.jur., lille mor – nu er han byrådssekretær.*

FRU MØGHE: *Sådan en knægt.*

A 95

Obersten kommer gående med stærke skridt, nærmest springende, i retning af Møgheerne.

OBERST HACKEL: *Hallo – hallo, de damer.*

FRU MØGHE: *Hvem er nu det? Her er ikke til at være for mandspersoner.*

MISSE: *Det er jo oberst Hackel, lille mor.*

OBERSTEN: *Ja, det var pudsigt, vi skulle mødes – for jeg har et spørgsmål, der trænger sig på – (rager i lommen, fremdrager ud klip af fødselsdags-artiklen) det gælder denne artikel.*

MISSE: *Ja er den ikke mageløs?*

OBERSTEN: *Smuk – gribende – men – hvis jeg må citere afsnittet om krigen i 1848–49 – ifølge fruens udsagn, så red De gennem Fredericia på skuldrene af en officer i de sejrige tropper.*

MISSE: *Ja tænk at ha oplevet det.*

OBERSTEN: *Et stort øjeblik, ja – men på det tidspunkt skulle fru – om født i 1833 – have været 16 år – og med al respekt for Deres mors lethed og ynde – og for den danske officersstand – så forekommer det mig umuligt – utænkeligt...*

A 96

Fru Møghe har fået hørerøret frem. Opmærksom.

FRU MØGHE: *Hvad forekommer ham utænkeligt?*

OBERSTEN: *At officerer i hine tider gik rundt med unge damer – øh – (demonstrerer effekten) om ørene – når de var i militær aktion.*

FRU MØGHE: *Siger han, jeg lyver – sig han skal pakke sig.*

MISSE: (til obersten) *Nu må De ikke gøre mor ked af det her før fødselsdagen.*

OBERSTEN: *Men det er sælsomt – det er stof for hærens annaler.*

FRU MØGHE: *Kør, Misse!*

Misse gør nogle undskyldende bevægelser og skubber.

A 97

Obersten folder sit papir sammen, ryster på hovedet, går i den modsatte retning.

A 98

Mads kontor.

ARNOLD: *Hvis chefen har tid...*

MADS: *Ja...*

ARNOLD: Fru byrådssekretær Lund køber ind i herreafdelingen.

MADS: Ja, lad hende købe, hr. Vinter.

ARNOLD: Men byrådssekretæren er med, og han spørger, om chefen har tid til en samtale.

Mads rejser sig.

Ja, selvfølgelig, hr. Vinter, jeg har altid tid til at tale med kunderne.

ARNOLD: Vi kan jo håbe, det er om regningen.

MADS: Det kan vi...

A 99

Butikken. Fru Lund har fundet en bunke tøj frem til unge herrer. Det ligner det tøj, ældre herrer også gik med på den tid, bortset fra nogle pullovers og slipovers. En ekspedient står bi.

LILLI: Hvis vi så kan få det hele hjem i udvalg, mine sønner er jo kun hjemme søndag – de studerer – i København.

*ARNOLD: Det er helt i orden – det bliver bragt i eftermiddag – De udskriver en følgeseddel hr. Hansen.
Hr. byrådssekretær – chefen siger De er velkommen.*

A 100

Mads kontor. Mads rejser sig og byder den indtrædende Lund velkommen, byder ham en stol.

LUND: De bad mig jo selv kigge indenfor – vi – min hustru og jeg – frekventerede Deres forretning for at købe vintergarderobe til vores sønner.

MADS: Og De fandt hvad De ønskede.?

LUND: Min hustru er en stor beundrer af Deres udvalg – før handlede meget ofte i København – men nu...

MADS: Ja, jeg ved, De er en flittig kunde.

Den står lidt og svinger i luften, før Mads fortsætter.

MADS: Hvordan går det for resten – det andet, vi talte om – – Fernando Møghes grund ude ved jernbanen – ?

GODTFRED: Det var det, jeg ville fortælle – jeg har personligt haft de gamle papirer fremme – de er ikke længere påhæftet noget notat – – Det er over fyrre år siden – måske har det aldrig eksisteret – (Mads smiler) – Borgmesteren – jeg spurgte ham.

MADS: Og hvad sagde han?

GODTFRED: Han er gammel – han støtter sig stadig i højere grad til mig – jeg fortalte ham om de muligheder, De vil åbne for byen – og for ham.

MADS: For ham – De mener...?

GODTFRED: Det har været strenge tider – han går af ved næste valg – det ville pynte på hans lange regeringstid her i Korsbæk.

MADS: At der kom lidt udvikling og initiativ i byen – og beskæftigelse.

GODTFRED: Netop.

MADS: Det vil sige, at sagen er klar – må jeg takke Dem.

GODTFRED: – Øh – De kan måske give mig et råd til gengæld.

MADS: Med glæde – hvis det står i min magt.

GODTFRED: Det drejer sig om, at jeg tænker på at skifte bank.

MADS: De har vel hidtil betjent Dem af Korsbæk Bank.?

GODTFRED: Min far – etatsråd Frederik Lund – ja ham kendte de selvfølgelig ikke – han var i bankens ledelse som min farfar før han – så det var naturligt – men...

MADS: Men...

GODTFRED: I den sidste tid er der kommet en beklagelig tone ind i banken – de siger, det er denne sagfører – Skjold Petersen eller Hansen eller hvad ved jeg – – sådan et foretagende ønsker jeg ikke at støtte.

MADS: Så De vil skifte – ja men vi har jo heldigvis også Omegnsbanken – jeg er sikker på – at den behandler sine kunder ordentligt.

GODTFRED: Det er jo Deres bror, der er direktør – jeg tænkte mig, at De måske kunne formidle et møde.

MADS: (som katten med musen) De kan bare gå lige ind – enhver er velkommen, det vil De opdage.

GODTFRED: (rykker sig i stolen) Det er mere fordi – ved et skift lige nu – så vil jeg måske have brug for bankens støtte – til at afvikle nogle forbigående forpligtelser i Korsbæk Bank – måske vil det forekomme deres bror mærkværdigt – at jeg straks...

MADS: Ingenlunde – men hvis De vil have det, skal jeg forberede min bror og sørge for, at De får en aftale – snarest muligt – skal vi sige i morgen formiddag.?

Godtfred Lund genvinder i sin lettelse sin gamle storsnudethed, fremdrager en agenda – Ser på den.

GODTFRED: Det ligger så heldigt, at formiddagen er blank for mit vedkomne.

A 101

Mads skribler på et stykke papir. Rejser sig.

MADS: Hvis Deres frue venter derude – så vil jeg ikke holde på Dem længere – tak for samtalen.

GODTFRED: I lige måde hr. Skjern.

A 102

Omegnsbanken. Der er travlt i de mere upretentive lokaler i Arnesens gamle butik. Blandt kunderne en dame med to børn. Hun får sin bankbog tilbage gennem en luge. Skal til at gå. Bankfunktionær standser hende.

BANKFUNKTIONÆR: Hør hvad er det – skal I ikke have en af Omegnsbankens nye sparebøsser – nu skal I se.

Fremdrager meget smarte funkis-sparebøsser mens børnene farer tilbage fulgt af den smilende mor.

BANKFUNKTIONÆR: Dem får I med hjem – en til hver – og når de er fyldt – så kommer I og sætter pengene på en bog i banken – og en gang om året – frue – bliver børnene inviteret til børnesparefest – hvor vi viser børnesparefilmen – (mod børnene) og der sker en masse andet sjov.

A 103

Mads står og betragter optrinet. Ser efter moderen og børnene.

MADS: Hvor mange er der udleveret?

FUNKTIONÆREN: Lige ved 400 – jeg troede slet ikke, der var så mange unger i Korsbæk.

MADS: Moderne metoder – er min bror derinde?

Funktionæren nikker. Mads går videre. Ind i Kristens kontor, Arnesens gamle.

A 104

Kristens kontor. Mads og Kristen.

KRISTEN: Nå, så byrådssekretæren vil også skifte bank – ja, det er han ikke ene om – Korsbæk Bank har fået sin Djengis Khan – Skjold Hansen sætter tommelskruerne på de dårlige betalere, du ved måske ikke, at din protege er vekselrytter – og har gæld alle vegne.

MADS: Ork jo – han skylder også mig.

KRISTEN: Og så vil du ha, at jeg – du Mads – al vraggodset fra Korsbæk Bank driver i disse dage over til os – men vi værger for os – vi skal ikke gøre deres dumheder om igen – vi ser folk nøje an.

MADS: Det skal du blive ved med – du skal bare tage ham her.

KRISTEN: Netop nu må vi være forsigtige – også på grund af fru Skjold Hansens store udtræk på indlånskontoen.

MADS: Hvis jeg siger, at jeg garanterer for ham – under hånden.

KRISTEN: Så du har vel dine grunde.

MADS: Jeg har altid mine grunde, bror.

A 105

Korsbæk Bank. Banklokalet. Personalet gør klar til at lukke. Ulla trækker sine forberedelser til afgang ud.

STEIN: Er De ikke færdig, frk. Jacobsen.

ULLA: Jeg skal lige ha´det her færdigt.

STEIN: Hvilket – det kan da vente.

FRK. MORTENSEN: (i hat og frakke) Nu må De ikke ødelægge frk. Jacobsens muligheder for at blive hængende.

En yngre bankassistent rømmer sig, veksler øjne med fr. Mortensen. Stein tager sit overtøj Alle forlader lokalet, undtagen Ulla.

A 106

Varnæs kontor. Nogle minutter senere. Ulla lægger – nu mere på skrømt – nogle papirer på hans bord. Han tager flaske og glas. Hun går hen til vinduet og står og ser ud i en eller anden smøge. Varnæs skænker.

VARNÆS: Ulla...

ULLA: Ja!

VARNÆS: Er der noget i vejen?

ULLA: Jeg må hellere gå.

A 107

Varnæs studser, går derefter rundt om bordet, tager hende om skuldrene. Drejer hende rundt.

VARNÆS: Hør, hvad er det?

ULLA: De andre – de taler om mit overarbejde.

VARNÆS: Hvad kan de tale om?

ULLA: De siger ikke noget direkte – men de kommer med stikpiller – og ruller med øjnene.

VARNÆS: Hvorfor dog?

ULLA: Fordi de tror...

VARNÆS: Hvad tror de, Ulla?

ULLA: At der er mere i det...

VARNÆS: Og er der det, Ulla?

A 108

Ulla ser væk, han drejer hendes hoved, trækker hende nærmere til sig.

VARNÆS: Er der?

Ulla nikker Varnæs kysser hende. Affæren er i gang.

A 109

Algaden. Flag alle vegne, undtagen udenfor Omegnsbanken og Skjerns Magasin.

A 110

Mads spisestue. Morgenmad. Daniel, Ellen, Mads og Ingeborg. Ellen hen til vinduet.

ELLEN: Har I set, hvor de flager.

DANIEL: Det er for hende, der bliver 100 år.

MADS: Ja, pas jeres morgenmad – så I ikke kommer for sent i skole.

ELLEN: Hvorfor flager vi ikke? Ulrik siger, hun ikke er rigtig klog.

MADS: Derfor – blandt andet – flager vi ikke, og så fordi hun hverken er kunde hos os eller i banken.

INGEBORG: Åhrr, Mads – næh om jeg begriber dig.

A 111

Omegnsbanken. Kristen kommer ind, banklokalet er netop åbnet. Han går hen til døren. Ser ud.

KRISTEN: Det må jeg sige, – hvorfor flager vi ikke?

BOGHOLDEREN: Det er den arrige gamle dames fødselsdag – hende, der altid kommer ind og spørger efter Albert og den grå Atlaskes.

KRISTEN: Jamen så må vi da også flage.

A 112

Mads lejlighed. Daniel er nu ved vinduet.

DANIEL: Nu flager de også ved Omegnsbanken.

MADS: Afsted i skole.

Ungerne griber deres tasker og forsvinder.

INGEBORG: (råber efter dem) Og nede i butikken kan I sige til Arnold, at vi også flager.

MADS: Nå, så fruén giver kontraordrer – skal det til at være en vane.?

INGEBORG: (kærligt) Ja, når du er ved at dumme dig.

A 113

Perronen. Agnes kommer gående hen mod Røde, der er i gang med et eller andet arbejde.

AGNES: (råber) Er hummerne kommet, Lauritz?

Han smutter ind i et skur. Kommer ud med en uhandelig kasse.

RØDE: Værsgo – her har du kapitalismens festsymbol i panser og plade...

AGNES: Uh – jeg kan mærke, de skrabler – Hvordan får jeg slæbt den kasse hjem.?

RØDE: I dette tilfælde skal du ligesom magthaverne benytte dig af dine forbindelser.

AGNES: Hvem?

RØDE: Mig – jeg skal nok hjælpe dig.

De følges ud fra stationen.

A 114

Algade. Med flagene. Obersten og dr. Hansen. Obersten har en fanatikers faste greb i dr. Hansens ærme.

OBERSTEN: (let oprømt) Jeg ved De har travlt – men jeg insisterer på, at De indtager et glas med mig på Postgården.

DR. HANSEN: Jeg troede lige De havde indtaget et glas på Postgården.

OBERSTEN: Jeg må tale med Dem om noget vigtigt. Noget, der har naget mig, som militærperson – og som elsker af den historiske sandhed...

DR. HANSEN: Det er vel ikke en sygdom.

OBERSTEN: Nej, det er en gåde. Jeg spørger, hvordan kan den kone (vifter mod flagene) – genstanden for aftenens fest – hævde, at hun har redet gennem Fredericia på skuldrene af en officer – og det af fodfolket – jeg ber Dem – i 1849, i en af vore nationale højtidsstunder – en ung pige, på 16 år...?

*DR. HANSEN: (tænksom)
Siger hun selv hun var seksten?*

*OBERSTEN: (vifter med udklippet)
Det står der ikke direkte, men det må hun vel ha´ været, hvis man ellers kan regne.*

DR. HANSEN: Ja, hvis man kan det – hvis jeg var Dem, ville jeg glemme det.

Klapper beskyttende obersten på skulderen, vinker farvel. Obersten, blodskudt, propper sit ud klip i lommen.

OBERSTEN: Glemme – ja det ku´ man vente – af en radikaler.

A 115

Varnæs køkken. Køkkenet præget af forberedelser til fødselsdagen, der er oppe over. Agnes og hjælpeservitricen vimser om Laura, der tilser ovn, går over til en mægtig kage, der er omgjort med marcipan. Herpå står skrevet – som en bort – 100 år. Ved siden af ligger en stak lys. Laura begynder at stikke dem i kagen.

A 116

Agnes i sort-hvidt, men uden kappe.

AGNES: Bare hun ikke får ild i håret af alle de lys.

LAURA: Pas du bare dit – gæsterne er her om tyve minutter, og du har ingen kappe på.

AGNES: Og herren er ikke kommet hjem endnu – fru er helt fra den.

*LAURA: Han skal vel passe sit arbejde. Det ku´ du lære noget af... (til servitricen)
tallerknerne skal varmes, fru. Svendsen...*

Agnes ser mod vinduet.
Varnæs udenfor.

AGNES: Der er herren.

A 117

Varnæs kommer til syne i køkkendøren, smutter gennem køkkenet, mens personalet iagttager ham. Vender sig forceret muntert før han forsvinder.

VARNÆS: Jeg går køkkenvejen – det spørges mindst.

A 118

Døren har lukket sig efter ham.

LAURA: (mod Agnes) Gå op i dagligstuen og sig til fru, at bankdirektøren er kommet, og på med den kappe.

Agnes fæster kappen og forlader køkkenet.

A 119

Varnæs dagligstue. Konsulens, Jørgen, Maude. Stemningen lidt flad, formel. Påklædningen er festdragt, herrerne i kjole og hvidt.

MAUDE: Hans Christian må være her i løbet af to minutter.

KONSULINDEN: Vi var måske også lidt for tidligt på den.

MAUDE: Ja, i virkeligheden er det din skyld Jørgen – siden, du ved, har Hans Christian måttet arbejde til langt ud på aftenen – Vi spiser først middag kl. halv otte – efterhånden.

KONSULINDEN: Hvorfor får De ikke varm mad klokken 12 – det gør de fleste?

MAUDE: (reserveret) Det brugte vi ikke i mit hjem.

Maude og de andre lytter. Vi hører Møgherne i entreen.

A 120

Varnæs kommer ind fra den modsatte side. Hilser rundt.

MAUDE: Gudskelov, Hans Christian, de er i entreen nu...

A 121

Døren går op. Alle klapper, da Misse og fru Møghe kommer ind. Elisabeth i kølvandet.

A 122

Fru Møghe placeres.

VARNÆS: Sæt dig her tante Møghe – og modtag folkets hyldest.

A 123

Varnæs dagligstue. Selskabet rejser sig, trykker den gamle dame i hånden.

KONSULEN OG KONSULINDEN: Gratuler –

JØRGEN: Tillykke, tante Møghe.

FRU MØGHE: Der har vi den skidte knægt.

Maude tager hende kærligt i hånden, med et blik til Jørgen.

MAUDE: Ja, det sagde du – – tillykke.

FRU MØGHE: Skal vi ikke ha' mad?

MAUDE: Joh, når alle gæsterne er kommet.

ELISABETH: Dr. Hansen kører sammen med oberst Hackel.

FRU MØGHE: Obersten – han kan gå hjem igen. Jeg vil ikke vide af den mand.

JØRGEN: Jamen dog, tante Møghe. Nu har du holdt ham ud i stiv arm i tyve år.

MISSE: Mor er rigtig vred på obersten. Han har rendt efter hende hele ugen, og beskyldt hende for at lyve i den nydelige artikel i Amtstidende.

VARNÆS: Om hvad dog?

MISSE: Om at hun red gennem Fredericia på skuldrene af en officer, men (Misse roder i sin store posede taske) – vi har beviset med. Min morfar fik gjort en tegning.

Haler en tegning fra den tid op.

A 124

Det viser en officer fra 49 med en 5–6 års pige på skulderen. Den er i en lille fin guldramme.

A 125

Fru Møghe har hidtil siddet udeltagende og tænkt på mad.

FRU MØGHE: Hvad er det de glør på, Misse?

MISSE: Det er den nydelige tegning mor, den vi har med for at vise obersten...

A 126

Tegningen er nået til konsulinden, efter at andre har udstødt anerkendende udbrud.

KONSULINDEN: Var De ikke meget lille af Deres alder?

A 127

Tæt på tegningen, så vi kan se den lille pige.

FRU MØGHE: Hva' sir' hun?

A 128

Lyde fra entreen, døren åbnes før nogen får svaret. Obersten og dr. Hansen ind.

A 129

Varnæs køkken. Agnes kommer ind. Griber en sølvbakke med sherry i små glas.

AGNES: Så kan De godt sætte blus under suppen Laura, nu er vokskabinettet samlet.

Agnes svanser mod stuen med sherryen.

A 130

Varnæs dagligstue.

Agnes kommer ind med sherryen, begynder at byde rundt. Obersten er ved at afvikle hilsner, tager fru Møghe's hånd.

FRU MØGHE: Kan han pakke sig.

OBERSTEN: Fru Fernando Møghe, jeg kan bevise, De gør mig blodig uret.

MISSE: Nej, De har været rigtig styg mod mor.

OBERSTEN: De, dr. Hansen. De er min sekundant.

ELISABETH: Siden hvornår er dr. Hansen gået til militæret?

Dr. Hansen og Elisabeth står ved siden af hinanden.

VARNÆS: Nu synes jeg, vi alle skal gratulere vores fødselar – aldrig så man så ung en 100 årig.

A 131

Dr. Hansen lavmælt til Elisabeth, mens der hilses.

DR. HANSEN: Næh – det har han ret i, for hun er kun halvfems.

Elisabeth spærrer øjnene op

ELISABETH: Hvad sir De?

Dr. Hansen tager den lille tegning op fra bordet.

DR. HANSEN: Hun er født i 1843 – hun var kun 6 år, da hun red på den officer, jeg så det i en gammel journal.

A 132

Obersten står med sit glas, slår hælene sammen og hilser på fru Møghe.

FRU MØGHE: (peger med sit hørerør på obersten) Jeg vil ikke skåle med den mand.

OBERSTEN: Vil De eller skal jeg, dr. Hansen?

Dr. Hansen træder frem, sætter sit glas. Henvender sig til fru Møghe.

DR. HANSEN: Jeg synes det burde vente, men nu det er kommet så vidt – kan De huske Deres fødselsår?

FRU MØGHE: (uudgrundelig) Næh – hvorfor sku jeg det, men Fernando var født i 33.

MISSE: Jamen lille mor – er du ikke osse...?

FRU MØGHE: Og Fernando døde i 95.

VARNÆS: Jamen tante Møghe – du har da altid sagt...

FRU MØGHE: Det kender jeg ikke noget til. Fernando var 62, da han døde.

MISSE: Du har altid sagt, I var lige gamle.

FRU MØGHE: Det er meget muligt – skal vi ikke snart spise, Hans Christian?

MAUDE: Hvad skal alt det her sige?

ELISABETH: (privat til Maude) At hun kun er halvfems, dr. Hansen har slået det efter.

MAUDE: (så alle kan høre det) Hans Christian, hun er kun halvfems.

VARNÆS: Det var satans.

KONSULEN: Ja, det er også en alder.

VARNÆS: Netop.

MISSE: (græder) Det er også Dem, oberst Hackel.

OBERSTEN: Min kære frøken, jeg ber Dem, men skulle jeg som officer...

FRU MØGHE: Hvad brøler du for, Misse?

MISSE: (snøftende) Det er om dig, lille mor.

A 133

Fru Møghe løfter hørerøret.

FRU MØGHE: Hvornår får vi mad? Hvad er det for et postyr..? MISSE...

MISSE: (i hørerøret) Du bliver kun halvfems.

FRU MØGHE: Er det noget at tude for?

JØRGEN: (lystigt) Næh tværtimod.

ELISABETH: Ja, hvem vil ikke gerne være 10 år yngre.?

MAUDE: Åh gud – og kagen – med inskription og lys – kan Laura nå at lave den om?

VARNÆS: Lad den være som den er.

KONSULINDEN: Nej, der giver jeg fru Varnæs ret. En kage skal holde sig til sandheden.

MAUDE: Og dem i køkkenet – hvad vil de sige?

KONSULEN: De behøver vel ingen forklaring.

KONSULINDEN: Nej, tjenestefolk har kun brug for en besked.

MAUDE: Elisabeth – kan du ikke...?

ELISABETH: Joh – hvis I synes, men...

MAUDE: Elisabeth, jeg ber dig – og ikke et ord til børnene.

A 134

Varnæs køkken. Laura foran sin kage med et hidsigt blik på mesterværket. Elisabeth ved siden af hende.

ELISABETH: Min søster er også ked af det, hun vil selv forklare det i morgen, – og De er jo så dygtig, Laura.

Elisabeth på vej ud, lukker døren.

A 135

Laura ryster på hovedet. Vender sig mod de to sort-og-hvidklædte.

LAURA: Hvad glør I på – se at få suppen op i boullionkopperne.

Laura klasker en klump ny marcipan på bordet og begynder at rulle den ud.

A 136

Mads dagligstue. Grisehandlerens på besøg, børnene i stuen. Ved skrivebordet er Mads ved at rulle sine planer ud for svigerfaderen. Katrine og Ingeborg i sofaen. Daniel klistret opad Katrine, der har Erik på skødet. Ellen i en stol med benene trukket op under sig. Hun læser i en bog. Kaffekopper foran de voksne. Ingeborg skærer kage ud.

INGEBORG: Ved I, at på søndag, er det 4 år siden Mads kom til Korsbæk?

GRISEHANDLEREN: Man kan sige, han har haft fart på. (peger i planerne) – Det her – det er osse en ordentlig mundfuld. Hvad med finanserne...?

MADS: Jeg har jo strandarealet ude på Fedet – Arnesens – der kan blive 50 sommerhusgrunde – hvis vi udstykker, og så har vi endda selv grunden med sommerhuset..

KATRINE: Man skal ikke sælge jord nu.

GRISEHANDLEREN: Det er ikke jord, det er sand.

KATRINE: Jord eller sand – det er et fedt, det ville jeg lade ligge, til folk fik flere penge.

GRISEHANDLEREN: Nu begynder kvindfolkene sgu at blande sig.

MADS: Svigermor har ret – men jeg har bare brug for kapitalen nu.

INGEBORG: Hvorfor kan du aldrig vente?

MADS: (venligt) Fordi jeg smeder mens jernet er varmt...

Gudrun er kommet ind for at tage Erik og lægge ham i seng.

...Fedet, det betyder ikke så meget for mig som de her planer.

KATRINE: Så kan du sælge Fedet til mig.

ELLEN: Jamen sommerhuset, mormor.

KATRINE: Den store trækasse kan I godt beholde for mig.

A 137

Daniel har indtaget Eriks plads på Katrines skød. Han viser hende en tegneblok.

KATRINE: Har du lavet dem, det er jo nogle fine damer, og blomster – som du dog kan.

A 138

Mads ser op fra planerne, han er ved at udvikle for grisehandleren.

MADS: Daniel, du er alt for stor til at sidde på skødet.

KATRINE: Vel er han ej – du sku´ måske selv ha´ siddet lidt mere på sødet – i din tid.

A 139

Varnæs spisestue. Mod slutningen af kødretten. Alle har lagt gaffler og knive fra sig undtagen fru Møghe, der spiser en tredje ombæring. Varnæs sidder og venter på at aflevere sin tale.

A 140

Konsulinden har Jørgen til bords.

KONSULINDEN: Og hvad er så Deres planer, hr. overretssagfører?

JØRGEN: Jeg har jo befriet mig for en hel del af... øh ...forpligtigelserne... så jeg er fri som fuglen – sådan da.

KONSULINDEN: Den dame, De kender – nu – er hun en god husmor.?

JØRGEN: Husmor! Næh..ha...det tror jeg ikke.

KONSULINDEN: Er det ellers ikke, hvad en mand har brug for – i Deres stilling.?

JØRGEN: Vi kan jo ikke alle være så heldige som konsulen – jeg tror, værtinden vil hilse på os.

A 141

Maude og obersten med hævede glas udfører det sædvanlige hilse-ceremoni.

A142

Jørgen vender sig mod Elisabeth på sin venstre side og siger.

JØRGEN: Min borddame – det er Maudes raffinerede hævn.

ELISABETH: Hun overvejede det, der var værre.

JØRGEN: Hvad –?

ELISABETH: At indbyde Minna.

A 143

Varnæs rejser sig, slår på sit glas.

OBERSTEN: (til Maude) Gud ved, hvordan han vil klare den.

VARNÆS: Ja, tante Møghe – jeg vil holde en helt anden tale til dig end den oprindelig forberedte. Denne bliver kortere – og mere uformel – for det, jeg vil sige til dig er, at du altid har været i stand til at berede os overraskelser, store og små.

MAUDE: (hvisker til dr. Hansen) Ja Gud bedre det.

VARNÆS: Men i aften har du ikke bare overrasket os – øh – mere end nogensinde før – du har også glædet os.

Fru Møghe løfter hørerøret.

FRU MØGHE: Hva' har jeg?

VARNÆS: (ned i hørerøret) DU HAR GLÆDET OS, alle vi, der sætter pris på dig – ved at afsløre, at vi kan have dig iblandt os mange år endnu – ingen var jo i tvivl om, at du ville leve til langt over de hundrede – nu kan vi lægge ti ekstra år til vore forventninger. Det skal du have tak for, tante Møghe. Af hensyn til de sarte barneører, og de tjenende ånder skal vi ikke nævne noget tal. Vi skal bare ønske dig tillykke med tre høje hurra. Mine damer og herrer – tante Møghe længe leve.

ALLE: (rejser sig) Hurra – hurra – hurra –

Agnes er kommet ind i spisestuen med et telegram i hånden. Går hen til Varnæs. Imens siger Misse.

MISSE: (til selskabet) Nu har jeg det meget bedre – ja tænk, at jeg kan beholde lille mor...

Agnes lægger telegrammet, hvisker.

AGNES: Telegrafbudet sagde, det var vigtigt, han havde selv fundet ud af hun var her.

VARNÆS: Det er til dig, tante Møghe – skal jeg – ?

Fru Møghe løfter hørerøret

FRU MØGHE: Jah..

Varnæs allerede i gang med at åbne telegrammet. Alle ser interesseret til.

MISSE: Fra hvem kan det nu være.

KONSULEN: Fruen er jo populær.

VARNÆS: (ikke særlig højt) Vor hjerteligste lykønskning på 100 årsdagen... Christian Rex. (højt) Det er fra kongen.

KONSULINDEN: Fra majestæten?

MAUDE: Åh gudd – hvad ville kongen sige, hvis han vidste...

OBERSTEN: Det ville være majestætsfornærmelse.

MISSE: Sig det ikke – hvad gør vi nu?

MAUDE: Ja – hvis det kommer ud, Hans Christian.

JØRGEN: I skulle have lyttet til mit råd og ladet som ingenting – og ventet med afsløringen – sådan 4 – 5 år.

ELISABETH: Ja, så ville det bare være morsomt.

MAUDE: MORSOMT?

KONSULEN: Vi kan ikke byde Hans Majestæt kong Christian den tiende at holde ham til bedste.

MISSE: Nej, det ville sandelig ikke være i mors ånd.

DR. HANSEN: Korsbæk vil ellers få noget at more sig over – det trænger de til.

VARNÆS: Ja, jeg ved ikke...

MAUDE: Og far og Mammie, der kommer hos majestæten. Hvis han får at vide at det er sket her – i vores hus...

ELISABETH: Kongen har forhåbentlig andet at spekulere på.

KONSULINDEN: Det skal De ikke sige – hvis det kommer ham for øre, at vi – gode konservative støtter, ja med en enkelt undtagelse...

Ser harsk på dr. Hansen, der har svært ved at skjule sin munterhed.

ELISABETH: De kan godt tage mig med, men jeg holder med Jørgen. Hvis vi bare havde ladet som ingenting.

JØRGEN: Ja og ladet tiden gå.

Misse snøfter og tørrer tårer.

MAUDE: Og nu græder Misse igen.

FRU MØGHE: Hvad tuder hun nu for? Hvorfor kommer kagen ikke ind?

MISSE: Kagen – – uuhuuuuu – –

MAUDE: Ja kagen – Elisabeth, jeg ber dig. Gå ned i køkkenet og sig, det var en fejltagelse – bed Laura om at lave den om.

Lægger en hånd skråt over bordet, rører ved Elisabeths hånd.

MAUDE: For Guds skyld Elisabeth.

Elisabeth rejser sig, inderst inde ved at dø af grin.

ELISABETH: Ja – og for kongens og fædrelandets.

OBERSTEN: (lettere beruset) Godt brølt.

A 145

Varnæs køkken. Kagen i første omredigering er færdig. Den bærer 90 lys og i kanten står bare: Tillykke, tillykke – tillykke. I Lauras håndskrift ved hjælp af sprøjtepose. Ved siden af ligger det afmonterede marcipanbånd, hvorpå der står 100 år, tillykke. Dette bånd ser lækkert ud. Agnes står og vil brække en bid af det.

AGNES: Det kan vi da lisså godt æde nu.

LAURA: Her skal ikke ædes noget før efter middagen – se at få stillet an til dessert.

AGNES: Bare en lille bid.

Snupper et hjørne.

A 146

Elisabeth kommer til syne.

ELISABETH: Laura – jeg ber Dem. Kan De lave kagen om igen – som den var?

LAURA: Nu har jeg lige...

ELISABETH: Jeg ved det – men udskift alligevel marcipanen, og sæt 100 lys i. Det andet var en misforståelse.

Laura svarer ikke, går bare hen til bordet. Ser det affidte hjørne, ser hen på Agnes, der ser uskyldig ud.

LAURA: Hvis marcipanen kan nå...

A 147

Elisabeth på vej ud.

ELISABETH: Tak Laura – De vil blive rigeligt belønnet.

A 148

Laura i gang med ommontering.

LAURA: Man ku lisså godt ta´ arbejde i en dårekiste.

AGNES: Det er, hvad jeg altid har sagt siden frøknen rejste.

A 149

Stemningen lidt trykket. Der hilses stadig over bordet. Fru Svendsen går rundt og skænker portvin og madeira.

JØRGEN: (til Elisabeth) Det er den morsomste fødselsdag, jeg har været med til siden jeg var dreng.

KONSULINDEN: (til Varnæs, medfølende) Tænk at al den sorg skulle komme over Deres hus – for Deres godheds skyld.

JØRGEN: (til Elisabeth) Jeg er ked af, at jeg ikke tog Gitte med – hun ville have moret sig.

OBERSTEN: Nu strategien er lagt – så må jeg måske sige skål..

Obersten tømmer sit eget glas og vinker efter fru Svendsen for at få hende til at fylde glasset igen.

A 150

Så går døren op. Agnes står med kagen – med de 100 lys. Alle klapper undtagen fru Møghe.

MISSE: Kagen – hvor er den dog smuk.

Agnes anbringer den på en ryddet plads foran fru Møghe.

MISSE: Det er din kage, lille mor.

FRU MØGHE: Der er bidt a´den Hans Christian. Der mangler et stykke.

VARNÆS: Nu skal du puste lysene ud, tante Møghe. Skal vi gi tante Møghe tre pust.

KONSULINDEN: (i baggrunden) Alle de lys.

MISSE: Ja, pust, lille mor.

Fru Møghe puster med stor glæde tre gange, mens der tælles i kor. 9 lys mangler at blive pustet ud.

MISSE: (i baggrunden) Lille mor.

Billede af kagen med inskription
6/11 1933